03/06/2019

Ο Μητροπολίτης που βασανίστηκε από τους Ναζί

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο ιερέας Διονύσιος Χαραλάμπους υπήρξε ηγούμενος της Ιεράς Μονής Λειμώνος στην Καλλονή Λέσβου. Συνελήφθη από του Γερμανούς γιατί παρείχε κάλυψη και φροντίδα σε καταζητούμενους Άγγλους στρατιώτες. Βασανίστηκε σκληρά και στάλθηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στην πόλη Ζνόγμο της Τσεχίας.

Το ημερολόγιο του είναι ένα ιστορικό ντοκουμέντο. Ο δραστήριος ηγούμενος κατά την διάρκεια του ελληνο-ιταλικού πολέμου έστελνε ακατέργαστο μαλλί από τα μαξιλάρια και τα στρώματα της Μονής για να φτιάξουν ζεστά ρούχα για τους φαντάρους που πολεμούσαν στα παγωμένα βουνά της Αλβανίας. Αργότερα προσπάθησε μέσα σε αντίξοες συνθήκες να οργανώσει ένα μυστικό ορφανοτροφείο σε ένα από τα κτίρια της Μονής. Ωστόσο το επικίνδυνο εγχείρημα δεν στέφθηκε με

επιτυχία, καθώς τον πρόλαβε η γερμανική κατοχή.

Η «αντίστροφη μέτρηση» ξεκίνησε τον Μάιο του 1942, όταν τον πληροφόρησαν ότι κάποιος Βρετανός στρατιώτης είχε βρεθεί στις Αλυκές της Λέσβου σε άσχημη κατάσταση. Αμέσως πρότεινε να τον φιλοξενήσουν στη Μονή. Ο ίδιος ανέφερε στο ημερολόγιο του:

«Του βρήκαμε απάνω του ένα ημερολόγιο και κάτι γράμματα που δείχνουν καθαρά πως δεν λέει ψέμματα. Τον έπιασαν αιχμάλωτο στην Πελοπόννησο. Για καλό και για κακό τα κάψαμε. Τον είχαν οι Γερμανοί σ' ένα Στρατόπεδο Αιχμαλώτων, στην Καλαμάτα. Μα το 'σκασε με κάτι άλλους. Στην αρχή πήγε στην Αθήνα κι έμεινε κάμποσον καιρό εκεί πέρα. Μα του είπαν πως από δω μπορεί να περάση στην Τουρκία κι από κει στην Αίγυπτο, και σηκώθηκε κι ήρθε...» Ο πάτερ – Διονύσιος Χαραλάμπους μαζί με άλλους μοναχούς, έκρυψαν και περιέθαλψαν τον βρετανό στρατιώτη και στη συνέχεια προσπάθησαν να τον φυγαδεύσουν. Στην προσπάθεια του να διαφύγει έπεσε πάνω σε μπλόκο της Γκεστάπο και συνελήφθη. Εκεί αποκαλύφθηκε ότι κρυβόταν στη Μονή. Λίγο αργότερα ο ιερέας δέχτηκε ένα απρόοπτο τηλεφώνημα στο γραφείο του. Στην άλλη άκρη της γραμμής ήταν ο έλληνας αστυνόμος Καλλονής. «Κατ' εντολήν της Γερμανικής Αστυνομίας, να κατεβείτε μετά του υφηγουμένου αμέσως κάτω!». Ο Διονύσιος συνελήφθη και οδηγήθηκε στο Α' Τμήμα Μυτιλήνης, όπου αποκάλυψε ότι εκτός του βρετανού στρατιώτη, προσπάθησε να κρύψει και άλλους στρατιώτες των συμμαχικών δυνάμεων....

Τα βασανιστήρια

Όπως ο ίδιος έγραψε στο ημερολόγιο, τα βασανιστήρια που υπέστη ήταν φρικτά. Τον χτυπούσαν για 4 ημέρες χωρίς έλεος παρουσία του διοικητή της Γκεστάπο: «— Τεός, ντεν έκει Τεός! Να Τεός! Και μου δείχνει το κάδρο του Χίτλερ. Μ' όλο μου τον πόνο δεν βάσταξα κι' εγώ: — Θεός υπάρχει, του λέω, και θαρθή η ώρα που θα ζητήσετε το έλεός Του».

Ο παπά Διονύσης περιέγραψε τα βασανιστήριά του: «Ο Διοικητής είναι... ευγενέστατος κύριος. — Πού θέλεις, με ρωτά με τον διερμηνέα, να σε χτυπήσω. — Δε θέλει, λέει ο Λόχνερ -αστυνόμος- γελώντας σαρκαστικά. Να τον κοιτάζης όταν του μιλάς, μην πετούν τα σάλια σου τα βρώμικα επάνω του. Κι αρχίζει κι ο ίδιος ο Διοικητής να με δέρνει σκληρά, αλύπητα. Χτύπα όσο θέλεις. Το ΄χουμε περάσει πια το ακρωτήριο της αναισθησίας». Μετά από μία σύντομη δίκη – παρωδία και μήνες βασανιστηρίων, αποφασίστηκε ότι ο ηγούμενος μαζί με άλλους κρατούμενους να μεταφερθούν στις φυλακές «Παύλος Μελάς» στη Θεσσαλονίκη, στο «κολαστήριο» όπως το αποκαλούσαν, στις 27 Νοεμβρίου 1942. Στις φυλακές της Θεσσαλονίκης ο

ηγούμενος δεν μπορούσε να κοιμηθεί από τις φρικτές κραυγές των ανθρώπων που βασανίζονταν άγρια από τους χιτλερικούς. Έγραφε χαρακτηριστικά: «16 Ιανουαρίου 1943. Ζούμε με την καθημερινή αγωνία της εκτελέσεως». Έναν χρόνο μετά την κράτηση στη Θεσσαλονίκη, ήρθε και νέα δοκιμασία. Κάποιοι, ανάμεσά τους και ο Διονύσιος Χαραλάμπους, θα μεταφέρονταν σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στην Τσεχία. Την Πρωταπριλιά του 1944 ξεκίνησε το μεγάλο ταξίδι για την κόλαση. Όπως ανέφερε ο ηγούμενος στις «Μαρτυρίες», όλοι τους ήταν στοιβαγμένοι στα βαγόνια γονατιστοί. Όποιος προσπαθούσε να σταθεί όρθιος, πυροβολούνταν επί τόπου. Τελικός προορισμός, το Ζνόγμο της Τσεχίας.

«Τετάρτη: Λιωμένη κολοκύθα, που μήτε τα γουρούνια δεν την πιάνουν στο στόμα τους»

Ο ιερέας μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο συγκέντρωσης, ενώ με δραματικό τρόπο έκανε αναφορά στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα, περιγράφοντας ακόμη και το «φαγητό» που τους πρόσφεραν οι βασανιστές τους. «Τρίτη: Αραιός χυλός με καστανάλευρο, με 2-3 πρέζες γάλα μέσα, για μυρωδιά. Τετάρτη: Λιωμένη κολοκύθα, που μήτε τα γουρούνια δεν την πιάνουν στο στόμα τους. Πέμπτη: Το φαγητό της Δευτέρας, και μέσ’ στη σούπα ένα ελάχιστο κομματάκι κρέας. Παρασκευή: Ακριβή και πιστή επανάληψι του μενού της Τρίτης. Σάββατο: Χυλός από σκουποσπόραλευρο…» Μερικούς μήνες αργότερα άλλαξαν και πάλι φυλακή και μεταφέρθηκαν στην Αυστρία, στα κρατητήρια Κρεμς – Στάϊν. Οι άθλιες συνθήκες στοίχιζαν τη ζωή σε χιλιάδες ανθρώπους καθημερινά, ενώ ο ηγούμενος ήταν απελπισμένος από τους φρικτούς πόνους και την έλλειψη τροφής.

Η απελευθέρωση και η αναγνώριση από του Άγγλους

Στις αρχές του 1945, και ενώ τα νέα για τις απανωτές νίκες των συμμάχων κατέφθαναν καθημερινά, οι Ναζί στο πλαίσιο της «τελικής λύσης» για τους Εβραίους, εκτελούσαν καθημερινά όχι μόνο Εβραίους, αλλά και πολιτικούς κρατούμενους διάφορων εθνικοτήτων. «Παιδιά, τώρα δα μας είπε ο φύλακας πώς ο πόλεμος ετελείωσε. Η Αυστρία συνθηκολόγησε. Όλοι είστε πια ελεύθεροι. Το μεσημέρι…» ακούει να λένε. «Ράους! Έξω! Παίρνετε ό,τι βρίσκετε και φεύγετε». Στις 5 Μαΐου οι επιζήσαντες κρατούμενοι του Κρεμς – Στάϊν απελευθερώθηκαν από τις συμμαχικές δυνάμεις. Ο παπά Διονύσης θυμάται τη στιγμή με συγκίνηση: «Χριστός Ανέστη! Στο ύπαιθρο, πίσω από την παράγκα, μαζευόμαστε οι Ορθόδοξοι, Έλληνες και Σέρβοι. Στη μέση οι δυο παπάδες, ο Σέρβος κι ο Έλληνας…»

Μετά την απελευθέρωση, ο Διονύσιος Χαραλάμπους αφιερώθηκε στην επιστροφή των ελλήνων κρατούμενων στην πατρίδα. Η αγγλική κυβέρνηση, αναγνωρίζοντας

τη βοήθεια του και τη συμβολή του στον αγώνα κατά των κατακτητών, του απένειμε τιμητικό δίπλωμα: «Το πιστοποιητικό αυτό απονέμεται στον Διονύσιο Χαραλάμπους ως δείγμα ευγνωμοσύνης και εκτίμησης της βοήθειας που δόθηκε στους ναυτικούς, τους στρατιώτες και τους αερομεταφορείς του Βρετανικού Κοινού Πλούτου των Εθνών, που τους επέτρεψε να ξεφύγουν ή να αποφύγουν τη σύλληψη από τον εχθρό». Στις 4 Ιανουαρίου 1970 ο Διονύσιος πέθανε μετά από πολύχρονη μάχη με τον καρκίνο. Η κηδεία του έγινε στα Τρίκαλα στην παρουσία πλήθος κόσμου και τάφηκε στην Ιερά Μονή Βυτουμά ως απλός μοναχός.

Από τη Μικρά Ασία, Μητροπολίτης Λήμνου και μετέπειτα Τρίκκης και Σταγών

Ο Μακαριστός Διονύσιος Χαραλάμπους γεννήθηκε το 1907 στο Αβτζιλάρ (Κυνηγοί) Αδραμυττίου της Μικράς Ασίας. Οι γονείς και δύο αδελφές του κατακρεουργήθηκαν κατά την μικρασιατική καταστροφή. Στην συγκλονισμένη καρδιά του εφήβου, πού κατέφυγε στην Μυτιλήνη, η φιλανθρωπία του Θεού άναψε φλόγα μεγάλη. «Η πατρική του Κυρίου χειρ έφερε το χειμαζόμενον πλοιάριόν μου εις εύδιον λιμένα. Γηραιός, πεπειραμένος και διά πολλών αρετών κεκοσμημένος άγιος Γέρων, χειραγωγήσας με, μοί ήνοιξε την «Πύλην του Ουρανού». Δέκα χρόνια εμόνασε στην Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας Αγίου Όρους. Στην συνέχεια σπούδασε στην Αθωνιάδα Σχολή και κατόπιν στην Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Το 1934 χειροτονήθηκε εκεί διάκονος και το 1935 πρεσβύτερος.

Στα 1940-42 υπηρέτησε ως ιεροκήρυκας στην Μητρόπολη Μηθύμνης και ανέλαβε την ηγουμενία της Ιεράς Μονής Λειμώνος. Τον Αύγουστο του 1942 τον συνέλαβαν οι Γερμανοί με την κατηγορία ότι περιέθαλπε Βρετανούς στρατιώτες, τον βασάνισαν και τον κατεδίκασαν σε δεκαετή ειρκτή.

Το 1951 εξελέγη Μητροπολίτης Λήμνου. Θαυμάσια μαρτυρία για τον καθημερινό τρόπο ζωής του κατά την οκταετία της ποιμαντορίας του εκεί δίδει ο πολιός Αρχιμανδρίτης π. Ηλίας Μαστρογιαννόπουλος:

«Η προσευχή στην Λήμνο επλησίαζε το «αδιαλείπτως» και το «εν παντί» […]

Το σπίτι εκείνο ήταν πραγματικά μια Επισκοπή με την παλαιοχριστιανική έννοια, ήταν ένα μάτι και μια καρδιά πού επισκοπούσε μέρα-νύχτα με ασταμάτητη αγάπη και εγρήγορση τους πάντας και τα πάντα. Δεν ήταν «Μητροπολιτικό μέγαρο» […] Καλλίτερα θα μπορούσε να ονομασθή Κοινόβιο. «Μοναστήρι», σαν τόπος ασκήσεως και προσευχής, «Αδελφότης», σαν τόπος αγάπης και αδελφοσύνης, «Φροντιστήριο», σαν τόπος ποιμαντικής και ιεραποστολικής εκπαιδεύσεως. […] Στις υψηλές θεωρίες κοινωνιολόγων και φιλοσόφων του αιώνος, η Λήμνος

απαντούσε εμπράγματα με την σιωπηλή της επανάσταση, [...] ότι και στις μέρες μας μπορεί να περπατήσει ο Ιησούς ανάμεσα μας».

Το 1959 μετατέθηκε στην Ιερά Μητρόπολη Τρίκκης και Σταγών, η οποία στα χρόνια του έζησε την κορύφωση της πνευματικής ανθήσεως.

Πηγή: www.mixanitouxronou.gr